

Obrady zakończyły się o godzinie 13:30 degustacją potraw przygotowanych na bazie antycznych i bizantyńskich przepisów przez prof. M. Kokoszkę oraz mgr Z. Rzeźnicką. Na stołach pojawiły się więc między innymi: różnorakie gatunki chleba, past przygotowanych na bazie z ciecierzycy, jajka na twardo polane słodko-kwaśnym sosem, salaty z dodatkiem dressingu przygotowanego z dodatkiem *garum*, pasta z oliwek, gruszki gotowane w winie, czy daktyle nadziewane orzechami, oblane miodem i posypane pieprzem.

Celem konferencji było przybliżenie sylwetki i światopoglądu mieszkańca wschodniej części *Imperium Romanum*, a także konfrontacja świata zachodniego ze wschodnim znajdująca swe odbicie w twórczości autorów pochodzących z jednego i drugiego obszaru. Przedstawiona powyżej lista referatów dowodzi, że sympozjum *Kim jest Romajos?* miało charakter interdyscyplinarny, gdyż wzięli w nim udział studenci bądź doktoranci historii, filologii południowosłowiańskiej, filologii klasycznej i filologii nowogreckiej oraz ogólnopolski, ponieważ, oprócz najliczniej reprezentowanego Uniwersytetu Łódzkiego, obecni byli na nim także reprezentanci Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu Warszawskiego. Warto także odnotować, że w gronie audytorium znaleźli się wykładowcy UŁ oraz nauczyciele szkół średnich, którzy z zainteresowaniem słuchali wystąpień młodych badaczy i żywo włączali się do dyskusji.

Zróżnicowana tematyka referatów zaprezentowanych podczas sympozjum dowodzi, że próby odpowiedzi na pytanie: kim jest Romajos?, nasuwają niezwykle wiele skojarzeń. Dlatego też organizatorzy konferencji w przyszłym roku planują drugą jej edycję.

Zofia Rzeźnicka – Łódź, UŁ

12. XLIX MIĘDZYNARODOWY KONGRES STUDIÓW MEDIEWISTYCZNYCH – KONFERENCJA STUDIÓW CYSTERSKICH (Kalamazoo, 8-11 V 2014)

Uniwersytet Western Michigan w Kalamazoo (USA) już po raz 49. gościł uczestników Międzynarodowego Kongresu Studiów nad Średniowieczem, który organizuje Instytut Mediewistyczny wraz z Koledżem Sztuki i Nauki tegoż Uniwersytetu. Liczba 49 świadczy, że zbliża się on do swojego półwiecznego jubileuszu. Kongres ma już dopracowany sposób organizacji i realizacji, który każdego roku przebiega niemal tak samo. Najpierw do 15 września poprzedniego roku zbiera się propozycje wykładów z całego świata, które potem specjalne komisje, przyporządkowane zainteresowanym instytutom i organizacjom naukowym, dzielą na poszczególne sesje tematyczne. Z reguły każda sesja ma 2-3 wykłady. Następnie publikuje się szczegółowy program całego Kongresu i rozsyła do zainteresowanych. Tematyka wykładów poukładanych w poszczególnych sesjach jest tak szeroka, jak szeroki wachlarz życia średniowiecznego został ujęty w ramy naukowe; dotyczy to więc właściwie wszystkich aspektów tego życia. Co ciekawe, Kongres ten nie tylko interesuje się zjawiskiem średniowiecza europejskiego, ale całego świata, obejmując wszystkie kontynenty. Sesje miały miejsce w budynkach Uniwersytetu, w godzinach popołudniowych (10 rano) i popołudniowych (13:30; 15:30).

Zgodnie z tegorocznym programem przewidziano 565 sesji. Jak zawsze, Kongresowi towarzyszą wykłady plenarne zaproszonych gości. W tym roku, w piątek (9 maja) do południa, swój wykład zaprezentowała Susan L. Einbinder, z Uniwersytetu w Connecticut. Wykład był zatytułowany, *Paszkwil barana: Przemoc i średniowieczna metafora (The Libel of the Lamb: Violence and Medieval Metaphor)*. W sobotę (10 maja) do południa, ze swoim wykładem, pt. *Co czytają, co widzieli, co słyszeli: Kompozytorzy i muzyka sakralna w późnym średniowieczu (What They Read, What They Saw, What They Heard: Composers and Sacred Music in Late Medieval Culture)* Anne Walters Robertson z Uniwersytetu Chicago.

Jak każdego roku od kilkunastu lat, w ramy Kongresu wpisują się sesje Konferencji Studiów Cysterskich organizowane przez Instytut Studiów Cysterskich Uniwersytetu Western Michigan. W tym roku przewidziano 12 sesji.

W czwartek (8 maja) dominował temat Aelreda, któremu poświęcono 2 pierwsze sesje, i William z St. Thierry, który miał 1 sesję. Dwie pierwsze sesje zatytułowane po kolei: *Aelred kaznodzieja*, i *Aelred pisarz*, miały za zadanie ukazać Aelreda z Rievaulx, słynnego opata cysterskiego z XII-wiecznej Anglii, jako kompetentnego kaznodzieję i pisarza monastycznego. Sesje te zostały wypełnione wykładami: Marshy L. Dutton, Ralfa Lutzelschwaba, Kathryn Krug, oraz Jean Truax, Philipa J. O'Mara i J. Stephen Russel. Popołudniowa sesja poświęcona innemu reprezentantowi XII-wiecznego świata cysterskiego, Wiliamowi z St. Thierry, omawiała zagadnienia szczegółowe związane z jego nauką o: wierze (F. Tyler Sergent), duszy (Aage Rydstrom-Poulsen) i wpływowi na późniejszą mistykę Taulera (Glenn E. Myers). Wieczorna sesja o 19:30 była właściwie dyskusją panelową dotyczącą celu, metodologii i komplementarności studiów akademickich i monastycznych w odniesieniu do monastycznych studiów cysterskich. Dyskusję toczyli: Thomas X. Davis, Marsha L. Dutton, Grace Remington, Thomas Sullivan.

Piątkowe sesje (9 maja) Konferencji Studiów Cysterskich były poświęcone ogólnie cystersom w relacji do polityki świata tzw. Zachodniej Europy (Helen Birkett, Leland Renato Grigoli, Lochin Brouillard), ich ekspansji (Dariusz Tabor, Roberta Cerone, Klaus Wollenberg), ich stosunku do świata zewnętrznego z perspektywy monastycznej (Paul Evans, Kan Volek, Clare Balombin, Cornelia Oefelein).

Sobotnie sesje koncentrowały się na zagadnieniach cysterskiej eklezjologii (James U. DeFrancis, Chad Turner), cysterskich tekstów poświęconych wierze i egzegezie (Marvin Dobler, Timothy M. Baker, Paul E. Locky) oraz na temacie z pogranicza mistyki bernardyńskiej (Michael S. Hahn).

Ostatnie dwie niedzielne sesje (11 maja) zamknęły tegoroczną Konferencję Cysterską. Pierwsza sesja dotyczyła hagiografii cysterskiej związanej z twórczością Bernarda (o św. Malachiaszu) i Aelreda z Rievaulx (*Vita Niniani*). Swoje prezentacje przedstawiali: Marjory E. Lange, Ann Astell, i piszący obecne sprawozdanie ks. Ryszard Groń. Wystąpił on z wykładem omawiającym wpływ św. Marcina z Tours na powstanie *Vita Niniani* Aelreda z Rievaulx. Ostatnia tegoroczna sesja omawiała relacje hagiografii cysterskiej do historyków. Można było wysłuchać wystąpienia Eliasa Dietz, Stefano Mula i Briana P. McGuire'a.

Każdy Kongres Mediewistyczny i Cysterska Konferencja naukowa są okazją do wymiany najważniejszych informacji z dziedziny studiów mediewistycznych. Tu można się zorientować co do najnowszych kierunków tych studiów. Potrzebna jest podobna wymiana, by nie dublować prowadzonych badań, ale również i po to, by wiedzieć,

w jakim kierunku one idą. Tegoroczna Konferencja Cysterska po raz kolejny pokazała wielką popularność i aktualność osoby i twórczości Aelreda z Rievaulx, której były poświęcone aż trzy sesje. Po raz pierwszy wyraźnie zaistniała wreszcie tematyka polskich cystersów zaprezentowana przez Dariusza Tabora z Papieskiego Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie. Ujął on aspekt architektury cysterskiej i jej symboliki, w środowisku polskim XIII wieku, głównie na Pomorzu, Śląsku i w Małopolsce. Cieszą polskie akcenty na Międzynarodowych Kongresach, ponieważ pokazują nasz polski wkład w kulturę średniowiecznej Europy. Oby było ich jak najwięcej. Najbliższy Kongres Mediewistyczny już za rok, jak zawsze drugi weekend maja. Do 15 września tego roku trzeba przesłać propozycje wykładów, najlepiej drogą internetową: www.wmich.edu/medieval.

ks. Ryszard Groń – Chicago

13. CHRYSZTUS JAKO SYN BOŻY W SPORACH IV WIEKU. DOGMAT Z PERSPEKTYWY BAZYLEGO Z ANCYRY (Warszawa, UKSW, 14 V 2014)

14 maja 2014 r. na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Kard. Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyło się sympozjum zatytułowane: *Chrystus jako Syn Boży w sporach IV wieku. Dogmat z perspektywy Bazylego z Ancyry*. Było to pierwsze sympozjum zorganizowane przez ks. dr. hab. Leona Nieściora, prof. UKSW w współpracy z ks. dr. hab. Józefem Grzywaczewskim, prof. UKSW i ks. dr. Mirosławem Mejznerem, tj. przez pracowników restytuowanej Katedry Teologii Patrystycznej UKSW. Idea organizacji sympozjum pojawiła się już na pierwszych spotkaniach roboczych, a wybór tematu został podyktowany hasłem roku duszpasterskiego w Polsce: „Wierzę w Syna Bożego” oraz chęcią pogłębienia znajomości ważnej, acz mało znanej postaci Bazylego z Ancyry, w związku z przypadającą w tym roku 1650. rocznicą jego śmierci.

Witając uczestników sympozjum, zwłaszcza przybyłych gości, Dziekan Wydziału Teologicznego, ks. dr. hab. Piotr Tomasik, prof. UKSW, podkreślił znaczenie badań nad starożytną myślą chrześcijańską, przypomniał historię studiów patrologicznych na ATK i UKSW, a w końcu – wyrażając radość z powstania Katedry – złożył pracownikom i studentom życzenia owocnego zgłębiania dziedzictwa Ojców Kościoła.

Pierwszą sesję moderował ks. dr. Mejzner, a prelegentami byli: ks. prof. dr. hab. Henryk Pietras (Akademia Ignatianum w Krakowie), ks. dr. hab. Józef Grzywaczewski, prof. UKSW oraz ks. dr. hab. Arkadiusz Baron, prof. UPJPII (Kraków). Przewidziany w programie referat ks. prof. dra hab. Józefa Naumowicza (UKSW) na temat *Akomodacyjnych zmian w języku teologii przed Soborem Konstantynopolitańskim I* nie został wygłoszony z powodu nagłej choroby prelegenta.

W wystąpieniu otwierającym sympozjum, ks. prof. Pietras z właściwą sobie wnikliwością nakreślił *Teologiczne tło sporów o synostwo Boże w IV wieku*, podkreślając wielorakie trudności (filozoficzne, terminologiczne, polityczne) towarzyszące kształtowaniu się dogmatu o Trójcy Świętej. W sposób szczególnie zwrócił uwagę na postać Pawła z Samosaty i jego próbę wyrażenia tajemnicy chrystologicznej. Wyjaśnił podstawowe różnice antropologii semickiej i greckiej oraz wynikające stąd różne